Jegyzetek

Méltóságos és Főtisztelendő

dr. Prohászka Ottokár

székesfehérvári püspök úrnak

1906. ápr. 7-11ig

Budapesten tartott

husváti elmélkedéseiből.

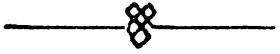

A jegyzetek tiszta jövedelme a „Katholikus nővédő egyesület" javára fordíttatik.

Ára: 1 K. 40 f

Április 7-én.

Az élet mindenütt üres, ahol nincs lélek. Lélek alatt értünk gondolatot, érzést, vágyat, szenvedélyt, a szenvedélynek csodálatos, mélységes, hatalmas, bűbájos világát. Élet alatt értjük a tetteket. Élet alatt értünk egy egész világot. Mi nekem a világ más, mint az én életem. Amit látok: szín, fény, amit hallok, amit érzek, ami átfolyik rajtam mint borzongás, vagy mint élvezet; ami környez, akár mint egy lágyos világ, vagy mint egy csodálatos paradicsom: világ. Amit én feltettek bele, az van benne. Az egész külső világ semmi én nélkülem.

. Én vagyok a központ, a forrás, a kulcsa mindennek. Az én gazdagságom önt bele értéket. Az én hatalmam varázsol köré élet. Én vagy kifogyok a lélekből, akkor ez az egész világ szegény, szintelen, vagy én egy szerencsés lélek vagyok, mely teremt, emel, varázsol és akkor én boldog vagyok. Önök azt mondanák: de hisz ez mind illúzió. Nem, nem, ez a valóság.

A lélek az - minden. A gyökér, a forrás, a tűzhely, abból fejlődik ki az én világom.

Úgy-e mennyire szeretem az én világomat? Ha az a világ szegény, lapos, unalmas, ha ebben a világban nincs meleg, ha a lélek csak egy nagy szenvedő, mit használ az nekem?

Hányszor imádkozunk: életet Uram! De mi ekkor nem hosszú életért imádkozunk. Mit használ egy hosszú, unalmas élet. Hiszen én nem sikereket, élvezetet, dicsőséget akarok. Oh, aki ezzel akarja magát áltatni, az még nem tekintett a mélységbe. Itt én lelkem vagy nagy, vagy kicsiny. A lélek a tengely, két sarka, mindene életemnek. Ezt a gondolatot úgy állítom ide, mint egy föregisztert, ezt kell kihúznunk, ha érteni akarjuk a szentirást. Van a szentirásnak egy ideálja, motivuma, amely kiről, érvényesül lépten, nyomon és ez a belső élet. Ezt kell valamiképen öntudatra hozni, erre kell rányitni.

Mi ezekben a lelki gyakorlatokban arra igyekszünk, hogy a mi oly közel fekszik hozzánk, s mégis egy hét-pecsétes zárral van elzárva a legtöbb lélek előtt, azt megsejtsük, a kegyelem útján átérezzük, hogy mi önmagunkban az élet ezen forrásaira rá akadjunk. Ez oly kegyelem, amelyet ha megtaláltak és önök előtt eleven erővé válik, akkor mondhatják: megtaláltam magamat és magamban az életet!

Mondja Krisztus: „Asszony, úgy-e te vizért jösz? A ki ebből a kútból iszik, mindig megszomjazik." Miért? Mert ez külső dolog. „Mert ez a kút nem én vagyok." Mi erre rászorulunk; szükölködünk,

nélkülözünk. „Aki e kútból iszik, mindig szomjazik, de aki abból a vízből iszik, melyet én adok, az nem szomjazik örökké, mert az ő lelkében fakad az eleven forrás." Mi különbség van a két kút között? Az előbbit esetleg nélkülözöm, de ezt a másikat mindig élvezem. Az előbbit mindenféle zavarja s kiapadhat, ez ki nem apad soha.-----

Nektek oly lélek kell, amely él, friss, üde, eleven, reaktiv, lendületes, virágzó, örvendetes. Mindezt csak úgy lehet elérni, ha benne a léleknek magva van. Mi különbség a magés virágzó növény között? Ott az erő lekötve, itt kialakítva, ott az erő és élet lappang,

itt az erő a maga pompáját kiadja, ott az erő álruhában, itt az erő a maga szépségében, ott egy nagy potenciá, itt egy nagy aktus, ott nem élet, itt teljes élet. És kérdem, mint múlik ez? Munkán, ébredésen, világosságon, de egyszersmind a kegyelem mellett nagy türelmen, elmélyedésen és eröskezü fegyelmezésen.

Mikor én erről beszél te, egy tengert látok magam előtt, ott én szirten, magasla-ton állok, és a végtelenségbe nézek, mely csak úgy vonz magához. Oh, hát nem érzed, hogy a lelked szárnya hogyan feszül, nem érzed, hogy a lelked misztikus erői hogyan dagadnak?

Nem érzed, hogy a lelkednek óriási képességei vannak?

De hisz itt halhatatlan erők. ről van szó. Ha a halhatatlan szépséget elfajítjátok, akkor az erőket, melyek életet szomjaznak, sorvadásba ejtitek, magatokat teszitek tönkre. Egyszer mesét egy óriásról, ki egy börtönbe be volt falazva és rá volt kényszerítve, hogy ott nagy erői mellett is elnyomorodjék, de végre szerencsésen szétvetette e falakat és a neki járó életet s erőt mégis tudta érvényesíteni. Ilyen az emberi élet is; mindig élni akar és nem tud, álmodnak szépségről s mégis csak torzulatokat látnak. Mily kár az

ilyen lelkekért! Oh, én megtudom érteni, hogy Diogenes miért kereste lámpával az embert. Igen, embert keresünk, aki tud élvezni, szeretni, tud tiszteletes, jó lenni s életének tud értéket, tartalmat adni. Nem léteznek ilyenek? Igen, de keveset. Oh, tanítsatok, meg élni!

Mi most egy nagy szellemi visszaesésen állunk; az az irány, mely a kultur világban megunja a hangot, nagyon sokat követel és nagyon kevés bizalmat előlegez a kereszténységnek. Értem itt a szabadgondolkodó és igazában szabadkőmíves irányt.

Hol van ma a krisztusi

ideál? Hát aki a mai világban az egész életet a maga szépségével, finom érzékével, világfogalmával lelköti, az nem lehet az evangeliumban kivő lélek? Ugy-e milyen kevés bizalom az evangelium iránt? En a felvilágosultságban nem bízom, mert ott nincsenek források. Az a vita aeternä bennetek fakad. Az örök élet az Isten országa bennetek van. Ne nézzetek kifelé, nektek az Istent mindig befelé kell keresnetek. De nem csak ezzel, hanem az egész élet egész értékével így kell elbánni, azt mind magunkban kell keresnünk. Ne féljetek, hogy üresek, kevélyek lesztek. Ok nem!

Ha Ti ezt átértitek és belenőttök erős érzelmetekkel, akkor már jó nyomon vagytok. E három napot fel kell használnunk, hogy ujítsuk fel magunkban az erőteljes szellemet, fel kell fakasztanunk a lelki élet forrásait, hogy ezt elérjük, először is szívtisztaságra kell törekedni. Nektek szakítani kell az öntudatos bűnnel. Kíméletlen, kegyetlen, de józan feltogásal kell ezt tennünk s mélyen megalázodni Isten előtt. – Istenem, nem vagyok méltó, hogy szólj hozzám, minél nagyobb lélekkel teszi ezt valaki, minél kegyetlenebb önmagával, annál egészségesebb reaktiót

szül benne, mert ez felboronázza azokat a rögöket és sarjad minden, — tavasz lesz! .....
Adj nekem nagy gondolatot! Ha Istent nem szereted, milyen nagyság előtt fogsz meghajolni? El kell telnünk azokkal a nagy gondolatokkal, miket Krisztus köztünk elhintett.

Newman azt mondta, hogy ő sohasem vétkezett a Szentlélek ellen. Ő iparkodott a nagyot mindig tisztelettel fogadni s érdeklődést, mutatni iránta. De ez egy páratlan ember volt.

Nekem is erre kell törekednem, nekem az Úr Jézus s mi körülötte van, az mind menyország legyen. Minden-

ki megkapja ezt a nagy kegyelmet, aki azt alázattal kéri. Nagy hála kell az Isten iránt, nagy lelkesülés a lélek iránt s igazi érdeklődés az örök élet iránt.

Hála Isten iránt! Nekünk az Istennel szemben nincs semmiféle igényünk, de hogy mivel tartozunk neki, azt mi nem is tudjuk. Mit mond az evangelium? „Szeresd Uradat, Istenedet teljes lelkedből, s minden erődből." Ok! hol van ez az irányzat? Hányan igyekeznek ezt megtenni? Nekem érezni kell, hogy az Istennel szemben nagy adósság nyomja a lelkemet. Most, e három napon mondjuk: „Imádom

az Istenemet és lerovom nagy adósságomat."

„Nagy lelkesülés a lélek iránt! Nagy gond az üdvösség iránt! Ez az én gondom s az én terhem! Hála Istennek, ha már érzed. Tele szivom magamat a szent vággyal, felizgatom az én energiámat és azt mondom: ha eddig nem sikerült, most sikerülni fog. Hogy az imádkozó lélekben mily mélységek fakadnak, azt csak az tudja, aki azt már átélte. Az Isten megérint engem oly bűbá josan, ahogy eddig még nem tette. Ha gyönyörű vidéket látok, ha az alkonyba bele állok, ha a karácsony éjében a harangot

hallom, ha a frissen felhantolt síron az élő virágot fakadni látom, mikor először megyek végig a katakombákban vagy Palesztina földjén: az mind az Isten érintése. Hogyan érintheti Isten a lelkeket, mikor közvetlenül érint?

Jöjj el Szentlélek Isten és érintsd meg az én lelkemet! Mikor Te a földön jártál s megérintetted a beteg asszonyt, erő ment ki belőled. Alakíts, ébressz, hisz Te több vagy mint a tavasz, több mint a májusi reggel, több vagy mint az Isten maga, érints meg az imádság szárnyain. Add, hogy veled sírjak, utánad sírjak!.....

Április 8-án.

I.

Mindenkiben ráismerek arra a mélységes vágyra, amely-ből tegnap kiindultam, t. i. egy szebb, gazdagabb, boldogítóbb életnek vágyára. Mi félünk, elrontani életünket, félünk, hogy az élet nem sikerül. Ennek sokféle oka van. Okok, melyeket az ember elszenved, elnyög, de megváltoztatni nem képes. Az evangelium mégis azzal a valemerő feladattal lép közénk, hogy az életet bennünk minden körülmények között szépen kitudja alakítani. Az Úr Jézus azt akarja, hogy a lé-

el ne vesszen, de nem csak a másvilágon, hanem ebben a világban sem.

Istenem add, hogy el ne rontsam az életemet. Adj nekem oly szenvedélyes önzést, mely a Te akaraloddal teljesen azonos! Ez igazán egy nagy probléma és én nem is mernék itt erről beszélni, ha csak hivatalosan szólnék, ha csak traditióból beszélnék, ha nem élném azt át magam is s nem bírnám biztosítékát annak, hogy bármely lelket bizvást bele lehet állítani ebbe az irányzatba s ott t vább lehet fejleszteni. S gondolom, ami ben nem érvényesül, másban is érvényesül.

Nézem a tavaszi hajtást. Megállok egy bokor előtt s látom a rügyeket. Ezt a hajtást le lehet törni, szemét lesz belőle, de kárpótolni sem pénz, sem művészet sem tudománynyal nem lehet. Az ember minden tavaszi hajtás előtt áll s mondja: nézlek, de nem értelek, hanem meghódolni teljesen kész vagyok. Kérlek, ha megtiszteled azt a tavaszi hajtást, mennyivel inkább kell megállnod önmagad előtt, öntudatod előtt. Téged el lehet rontani, el lehet nyomni, lehet elsötétíni, elgyengíteni, de azt az isteni adatot, mi benned van, te vagy, kárpótolni, eldisputálni, kérdés tárgyává tenni

nem lehet. Én az életnek isteni adata vagyok, én a világasság forrása vagyok.-----
Sehol sincs igazság, az csak bennem van. Jóság, erkölcsi helyesség, erény nem létezik sehol, csak ahol én fellépek!
A homokban nincs semmi, hanem, ha att forrás fakad, az leköti azt a sárga homokot, ott csirázni kezd valami; zöld rügyet hajt, lesz pázsit, pálma, oázis és ez a szép világ abból a forrásból van.
Én a létnek csodás forrása, mélységes gyökere vagyok.
Én egy oly központ vagyok, melynek perifériáján az életnek világa képződik, oly központ vagyok, melyből erkölcsi jóság, mélység, érzés

alakul ki. De ha én kiesem ebből a központból, erkölcsi jó nincs többé. Az anyagban nincs erkölcsi jó.

Szeretném, ha önök tudatára ébrednének, hogy mily csodás az ember. S ha már alapját megvetettem annak a gondolatnak, hogy én valóban érték vagyok, akkor szívesen hallom, amit a szentirás mond: „Mit használ, ha az egész világot megnyered, de lelked üdvét elveszted."

A legnagyobb érték az ember, nem a legnagyobb, hanem az – egyedüli érték az egész létben. Ha a lelked üres, az egész világ nem bír értelemmel, ha töpe vagy, nincs

nagyság, ha hideg vagy, min-
den megfagy. Ebből indul ki
az az erős temperamentum,
hogy: a lelket mindenek fe-
lett szeretni kell. Nemcsak
azért, hogy a lélek üdvözül-
jön, mert hisz csakúgy le-
het szépen üdvözülni, ha
szépen éltünk. Én szeretem
a lelkemet, mert tudom, hogy
ez a leghatalmasabb érzék.
El tudom képzelni, miképen
lehet valaki vértanú, mint
taposhat el az ember min-
dent. Ez a lélek oly elegan-
tiája, amelyet semmivel sem
lehet megközelíteni, ez oly
hősies dolog, mely a legna-
gyobb szenvedélyeket izzít-
ja ki.----
Szeretem magamat mint

az Istent, mert Isten és én el nem szakíthatók. Lám, az egész világ egy oltár, s rajta a kép: az emberi lélek abban a kiadásban, amely az evangelium kiadása.

Szeresd a lelkedet, Istent és felebarátodat!

Ez a szeretet nem lehet önzés, mert - igaz - önzésből fakad, de ott meg nem áll.....

„Bizony mondom nektek, egy hajatok szála sem fog leesni a ti Atyátok tudta nélkül." Aki ezt mondta, a kereszten halt meg. Ha ti ezt megértitek, egy oly mélységes bizalom fog bennetek kifejlődni, mely végig kísértiteket a szenvedésen, s a ti éjetekben ott lesz az a szép

mecs, melynél a lélek el nem borul; a szenvedésben is ott lesz az örömmel, mely azt mondja, hogy nem szabad e keresztségének lelkem keserűségévé válni.....

Keressétek az Isten országát s az ő igazságát, keressétek az erényt, a hitet, megnyugvást, benne a tiszta erkölcsi élet, tet, a békét és örömet! És a többi, — az mind mellékes. Az Úr Jézusnak fáj a szíve, mert oly kevés lélek tud erre a magaslatra jutni.

Az evangelium egyre azzal a gondolattal jár, hogy az emberi lélek az egyedüli érték s azt nem szabad tönkre tenni tudománnyal, világi gondolatokkal. Az

léleknek igazi szabadság kell. ---

Az Úr Jézus a lélek betegje. Minden nagy emberben van érzék a fény, alak, hang stb. iránt, az Úr Jézusnak az emberi lélek a nagy eszméje, -lehetne mondani- rögeszméje. Azt mondja: „Én már csak ennek élek. A lelkeket szeretném öntudatra ébreszteni." ---

Sokszor kérdik, hol az örökkévalóság? Már itt éljük az örökkévalóságot, s minél jobban kezdjük azt itt, annál jobban éljük azt ott. Mély hálával hajolok meg az Úr Jézus előtt, az én lelkem atyja előtt. Érzem, hozzá vagyok kötve oly finom s még-

is elszakíthatlan kötelékkel. Megyek feléje, mindig feléje. Senkise talál el az Istenhez, ki a lelket nem becsüli mindenek felett. Én tehát akarom magamat becsülni, jobban mint a gazdagságot, élvezetet, szenvedélyemet, jobban mint az én tudományomat, kulturámat, jobban mint a napoleoni sikereket, s mindent. Az Isten mindennél jobban szerette a világot, még a legragyogóbb életnél is jobban. Mert miután az ember már sokáig imbolygott, akkor azt mondta: „Neked adom a legszebbet s azt feláldozom érted."

Ha én a praxisba átviszem, hogy én mindennél jobban

szeretem anagamat, akkor a lelkemet úgy kiemeltem, hogy megfehetek elégedve.

Óh Isten, add, hogy én el ne rontsam a Te nagy gondolatodat, én érzem, hogy ennél felségesebb dolog nincs. Minél alázatosabb vagyok, annál jobban megismerem, hogy én egy mélységes érték vagyok. Kérem az Istent, hogy én ezt még a szenvedésben is szeressem. Én egy imádkozó, gondolkodó, elmélkedő lélek akarok lenni.

Küldd el a Szentlelket s kialakul, amit Te gondoltál, de mit én nem értettem, ami oly szép volt s én elrontottam!

II.

Ha azokat a gondolatokat, a-
melyeket az előbb kifejtettem,
a lélekemre hatni engedem,
úgy érzem, hogy az az én klí-
mám. Úgy érzem, hogy a lé-
leknek s erkölcsnek ez a hősies
és nagystilű felemelése, az em-
beri lélek klímája.
Önök azt mondják: felismer-
lek téged bolyongó vándor,
te, az időnek álruhájában
járó örökké valóság, a véges-
ségnek álruhájában járó végte-
lenség, a sílányságnak és köz-
napiságnak álruhájában
járó örökké valóság. S mi-
vel felismertek, megtaláltam

értékedet, végre megnyugszom
s azt mondom, hogy itt jó
lenni, itt építünk kunyhót.
Valaki azt mondhatná, hogy
ez illúzió, tévbecsülés, hely-
telen irányban alakuló ön-
zés. De kinek világosan látjuk
hogy a lélek a forrása, an-
nak, amiről érdemes beszél-
ni. Az érték meg van, csak
arról lehet szó, hogy ez min-
den, vagy talán csak vala-
mi? Ha valaki nem áll
bele, ebbe a szférába, úgy
érzi, hogy még nincs meg az
egyensúlya.
Nekem kinom a mulandóság.
Nekem pincében lenni kín,
befalazva lenni, láncok kö-
lenni kín. Lánc, tömlöc, sö-
tétség nem való neked. Ezt

tudod s mégis megállsz a logikáddal? A börtön éjfelénél sötétebb a halhatatlan lélekre nézve a mulandóság. Nekünk ez a kategória nem való.

Nekem kínom az érthetetlenség.

Én nem értem, mire való ez az élet. Ennek az életnek nincs értéke, ha a léleknek nincs végtelen értéke. Következőleg az érthetlenség, mely az embert disgustálja s mely a dolognak érthetőségével szembe áblítja, az nem nyugtathut meg... Mi az örömtelenség, az unalom; oly öntudat, mely értelmetlen s melynek nincs tartalma.

Nekem kínom a céltalanság.

Ha nem adtok célt, akkor
kivettétek az életemből azt,
amit becsülhetnék.
Mi világosabb? a szép, vagy
a rossz élet, az unott vagy az
örömteljes, egy céltudatos vagy
egy beteges existentia?.....
Én belekapaszkodom az Is-
tenbe. Nem látom őt, mert azt
nekem nem való látnom.
Michel Angelo azt mondja:
a nap az ő Istennek árnyé-
ka. Oh, hisz ti már a napba
sem nézhettek bele. Hogy ő
nekem a kinyilatkoztatásban
segítséget adott, azt én hódo-
lattal s hálával elfogadom.
Az Úr Jézus azt mondja: „Be-
bizonyítsam nektek, hogy iga-
zam van? bocsát keresztek?
Egyet fogok nektek adni; de ha

valaki megteszi azt, amit én mondok, minek annak bizonyítás?"

Ha megtartjátok, amit én mondok, ha beleélitek magatokat abba amit én tanítok, ha nem kételkedtek, ha nem zárjátok le szemeiteket, mikor én világot gyujtok, ha nem kötitek le magatokat, mikor én felszabadítani [illegible], akkor a ti saját tapasztalástok fogja bizonyítani, hogy igazam van."

Igen ezzel a belátással ragaszkodom Istenhez.

Ha valaki azt mondja: meg lehet, hogy sokat áldozasz egy hiú fantómért, mondd: nem baj; igen, én szívesen áldozok azért ami engem boldoggá, fényessé, ragyogóvá tesz.

A kétely egy aggkórban szenvedő agynak a szimptómája, az betegség. Hogy lehet rajta segíteni? Tudással? Nem, ezzel nem lehet, hanem tettel! Én hivő vagyok, mert erős vagyok, mert az én lelkem beleállt a lelkiségbe és tapasztalja, hogy ez az ő klímája. Én, mert erőteljes, fiatalos, lendületes lélek vagyok, abba szívvel, lélekkel bele megyek. Hányan figyelmeztetnek, hogy jaj, mi lesz veled? Én azt mondom: itt ne féltsetek. Az érzésem rendkívül erős, ép azért, mert az Úr Jézus mondta: „Alajd tapasztaljátok magatokon, hogy mi az igazság."
A hit a lelkiségnek a virága

Akik a lelket kevésre becsülik, azok nem hisznek, akik a lélekkel nem törödnek, azok a hitet könnyen elvesztik.
Akik az élet száraz malmában vannak beleállítva, azok könnyen elfáradnak a hitben. Akik szerencsés körülmények mellett, vagy egy csodálatos önnálló munkával kialakították magukat, azok megtartják ezt az irányt.
Én is ragaszkodom ehhez s mondom: „Igen Uram, megyek előre bizalommal, az, én mécsem nem alszik ki. Én hódolok Neked mint egy hűséges szolga, de nem szolgalelküséggel, hanem az ő ragaszkodásával."

Így akarom odakötni Ja

tenhez az én eszemet, s az én akaratomat, mert ez a tendencia, ez az odaköltöttség nemcsak az eszemet, hanem az akaratomat is lefogja. Hisz az élet inkább akarat mint ész.

Mikor én az Istent elismerem, nem csörög rajtam a lánc, nem börtönt emlegetek, hanem boldogságot, otthont, hatalmat, mely a vasnál erősebb kapcsokkal, láncokkal köt le. Az én Uram az enyém, s én tényleg akaratommal, gondolatommal, szeretetemmel akarok neki szolgálni; azért ez nekem nem kín, nem kényszer, nem iga, mert szolgálni csak annak kín, akinek kis ura van. Akinek nagy ura van, annak

szolgálni könnyű. Én szívesen teszek mindent, én a 10 parancsolatot is meg akarom tartani, s az egyházamnak is akarok szolgálni. Az én religióm az én egész lényemnek a lekötöttsége.

Én oly lágyan vagyok beleágyazva az Isten akaratába, mint a föld a levegőbe, s a számokkal ki nem fejezhető mindenségbe. Úgy bele vagyok ágyazva, mint a rengeteg tölgy a földbe. Nem vágyik onnan el, hanem még jobban belevágyik. Aki felismeri, hogy az Isten az ő napja, az ő szellemi és erkölcsi világának központja, az azt a tangencialis erőt le fogja küzdeni és ott marad a pályáján, ott marad a nap

ja körül.

Az én akaratomat, lekötöttség-
gemet oly szorossá, oly eman-
cipálttá kell tennem, hogy ne
érezzem a törvényt. Nem, mint
ha az az én kedélymozgalmam-
mal mindig egy irányt követne,
mert ez lehetetlen, hanem —
hogy akaratomat annyira
fegyelmezem, készséggel tel-
jesítem az isteni akaratot, és
nem fogom siratni, amit el-
hagyok. Nem fogok kapkod-
ni ez után, ami emberi, ami
annyira tetszik és kiszerez. Ne-
kem egészen más stílem van,
én erre megyek a legnagyobb
készséggel. Itt már megrü-
nik a törvény, megrünik a
parancsolat. Itt nem a kény-
szer, hanem a készség érvényes.

Az ily lélekben valóságos szinváltozás megy végbe. A lélekről leválik a szolga típusa, s kivérödik rajta az Isten gyermekének arca, és ezen a fokon azután az önmagából és lelkes motívumokból kialakuló erö foglal tért. Ott az ember azt mondja: Uram, mit akarsz, hogy tegyek s én megteszem.

Pál apostol azt mondja, hogy az igaz embernek nincs törvénye. A törvény egy rendkívül alacsony fok.

Vegyük a 4-ik parancsolatot. „Tiszteld atyádat és anyádat----." Nem ütközött meg senki ezen a parancsolaton? En igen. Hát oly alacsony az ember, vagy annyira degenerálódhatik? Lehetse

a gyermeknek a szülőhöz való viszonyát erre építeni.

Ez a parancsolat csak a forma miatt van megadva. Mert a 10 parancsolat az emberi társadalom összes vonatkozásait összefoglalja, tehát ezt is érinti. De hozzá lehetne írni: e parancs a praxisra nem alkalmas. Itt szeretni kell önfeláldozóan, feltétlenül. Itt nem kell kérdezgetni, hogy ez is parancsolva van? Itt melyik parancsról mondható ez... ..... Uram mit akarsz még, aminincs a parancsolatokban, de ami nélkül az erkölcsi világ foppant szegényes.

Ez az az evangelium, melyről Pál apostol azt mond.

ta, hogy nem ismer törvényt. A regi törvény kölapra van írva, az uj törvények a szivekbe vannak vésve. Csak az ilyen motisummal telitett levegőben lehet nagy lelki haladásról szó. Aki úgy gondolkozik, hogy a halálos bünt kerüli, a bocsánatost nem, az még nem ébredt fel. Ha valaki érzéketlen a hibák iránt és megenged magának sokat, bizonyos hibákat pedig fel se vesz, az egy müveletlen lélek. Ha pedig valaki odaköti az eszét és akaratát az Istenhez, annál igaz lesz, hogy az isteni mag Istenné fejlődik benne s isteni tartalma lesz.

Legnagyobb tény a földön

a szeplőtelen élet. De nem úgy mint a gyermeknél, mert az még nem öntudatos élet. Az ily önérzetnek meg van az öröme. Nem színváltozás, midőn ily világgá válhatik egy földies, anyagias, ösztönös élet? Egy ily lélek az Istentől fényt vesz magába s ez az ő szivében meleggé változik. Az észnek hódolatával, az akaratnak egész odaadásával, az egész élet rászántságával: az egész életem isteni életté lesz. Érezni fogom, hogy isteni nyomokon járok és isteni utakon, hol mindent gazdagabbaz átélhetek. - - - - - - - - - - - - -

III.

Az Isten országának okvetlenül valami nagy, mélységes hatalomnak kell lenni. Nem hiába mondja a szentirás, hogy ez „virtus Dei": az Isten ereje. Annak az erőnek, mely lelkeket tud megforgatni, felépíteni sott egyensúlyt tartani, okvetlenül diesőséges, hódítónak kell lennie. Mikor imádkozunk: „Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltesék meg a Te neved, jöjjön el a Te országod----", akkor leimádkozom azt az erőt, hatalmat, diadalt, amit mindnyájan szomjazunk.

Ebben a csodálatos öntudatra ébredésben - közel látja magát a végtelen Istenhez. Attól tán néha ijedez s hidegen néz rá, de máskor meg úgy kifakad a szíve s csodálkozik, hogy lehetett Istennel szemben oly hideg. Jól esik nekünk szent Pál szava: „Ne féljetek, Ö benne éltek, vagytok, mozogtok."
Az Isten országa, az a nagy hatalom, nagy szenvedélyekkel is dolgozik bennünk. Nekem néha kegyetlennek kellene lennem, hogy valami nagyot faragjak magamból. A mesterek nem dolgoznak keztyüs kézzel. Nekem is energikusnak kell lennem; lehet, hogy ez talán az önsze-

retetet kissé keményen érinti. Nem baj; jó irányban haladsz. A szörruhába öltözött próféta azt mondja: tarts penitenciát! Következőleg első szenvedély, amit magunkban nevelni kell, a bünösség érzete. Hogy ezt az érzést jól megalapozzam és jól neveljem, el kell gondolnom, hogy Jézus, az a vezető szellem, a lelkünk tanítója mily igényekkel lép fel velünk szemben. Az Ő igénye: „Emberek, akarom, hogy tökeletesek legyetek. Tudom, hogy nem vagytok azok, de én akarom, hogy legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes."

Az Úr Jézus minket igazán

elite lélekké akar nevelni. Függetlenségre, hűségre, odaadásra, kitartásra, áldozatkészségre akar nevelni. Megtisztít minket az isteni kegyelem. A lelkiismeret minden szava az isteninek bennem való ébredése.

Titeteket egyre gyötör a nagy, a fenséges, egyre sürget; de megbékéltetni nem enged a nagy kegyelem. Ha elgondolom az életemet, hogy mennyi abban az üresség s mennyi a tartalom, mennyi ott az iszap és mennyi a kristályos víz tiikre, mennyi a hideg és meleg, a lendület és rabság — hej! akkor érzem, hogy egy mételyes, miazmás világban élek. A lelkiismeret megvizsgálása oly műtét, mely fájdalmat o-

koz, de a halált veszi ki belőlem. Megszabadit engem a túltengésnek a terhétől. Mámorképek alól ocsúdom fel, káprázatokból józanodom ki. Ez nekem keserü, de szükséges. Ki akarna élvezetekben elpusztulni, hogy lassanként elfogyjon az ereje? Ki akarna lemondani a gyönyör és diesőségről?

Inkább letöröm magamban azt az erőteljes rossz hajtást, csak az én életem jó irányban fejlődjék. Nem bánom, ha elpirul is arcom a szégyentől, csak vizzé ne váljék az én vérem. Az ember néha csak egy kis magot hint el s az egy iszonyú hatalommá fejlődik. Nem szeretem azt, ami bennem

van a tagadás, hanyatlás
és ámelygő ájuldozásból. Ha
én a lelkemet leleplezném,
nem gyönyörködnék benne.
Ha az ember átjárja magát
azzal az érzettel, hogy ő egy
nagy minus, hogy benne meny-
nyi a hiányosság, ebből lesz
a józan bölcseség, mely min-
ket a penitenciára vezet, eb-
ből lesz a józan belátás, mely
felment a mi helytelen ön-
szeretetünktől. Én azt akarom,
amit az Isten akar. Ez az Isten
útján az első lépés. Ha az Úr-
hoz közeledem, szerény, alázatos,
bűnbánó öltözetben kell
jönnöm. Érzésemből, lelki-
ismeretemből szőttem ezt a
szerény, megszégyenítő öltö-
zetet.

A második szenvedély, amit az evangelium ki akar bennünk fejleszteni, az apai nagy gondunk a mi üdvünk iránt. Az én gondom nagy. Ki mindnyájan egyet, földet, világot, Istent érünk mi nagy lelkek vagyunk. A nagyság nagy teherrel jár. Minél nagyobb valaki, annál nagyobb gondja van. Nagy feladatok nélkül nincs nagyság. A nagy lelkek mind terhelt lelkek, az isteni terheltség ólomsúlyával nehezedik rájuk, s körülünk senki sem akar nélküle élni.

Látom a nagy pszichologiát az Úr Jézust. Ha hallgatózom, ellesem az Ő gondjait: az üdvösségnek gondját. Látom ott, az Ő keresztjén, s mond-

ja: „Jeruzsalem leányai, nejsi-
jatok én rajtam, hanem sírja-
tok magatokon és fiaitokon, mert
ha a zöldelő fával ezt mívelik,
aszárazzal mi fog történni?"
Az a nagy lélek, mely a világ
nagy gondját hordta, az igaz-
ján vigadni nem tudott.....
Senkiért sem lehet az ember oly
szenvedélyes, mint önmagáért,
senkiért oly aggodó mint ma-
gáért. Kis lelkek azok, kik ön-
magukat kevésre becsülik, kik
magaiknak keveset áldoz.
Lelkesülni akarok, mert tudom,
hogy ez a lelkesülés Istentől va-
ló kegyelem.
Harmadszor az Isten országa
kijelöli bennünk a tetteknek
vágyait. Mit kell tenni?
A szentíráis egy parabolát tár

elénk: „A mennyeknek országa hasonló az emberekhez, akiknek az úr 5,- 2- és 1 talentumot adott s mondá nekik: „Dolgozzatok míg eljörök s számonkérem töletek, mit cselekedtetek." S mikor eljött az úr, akinek 5 talentum adatott mondá: „5 talentumot adtál s ime 5 ujat szereztem neked." – „Üdvöz légy hű és jó szolga, menj be a te urad örömébe." Így lett a 2 talentumos emberrel is. Az 1 talentumos nem szerzett semmit. Az Isten országában vannak különböző talentumok. Mi az a talentum? A lélek örök értéke iránti örök érzék. Az az érzék, hogy mit tud belefektetni az érdeklődéséből, mily áldoza-

tokra képes ezért a lélekért, minő odaadással tud ezen dolgozni. Ezek a talentumok. És az ember dolgozik, kifejti magában a belső telki világot, s az Isten azután, – akár 5-, akár 2 talentumos volt – azt mondja: „Menj be a te urad örömébe." Tehát nem azon mulik, hogy kinek mennyi tehetsége van s mit tett a külső világban, hanem hogy önmagában mennyi örömmel tudott ezen dolgozni, mennyi lelkesedéssel, mennyi fiatalos odaadással.

Amennyi érzék lesz bennetek, annyira lesz az Isten országa isbennetek. Ha valaki úgy szereti magát, hogy szereteté-

-ben kiméletlen is tud lenni, ha ráveszi magát oly lelki diétára, hogy fegyelmet teremt önmagában, hogy a lelki vizsgálattól nem fél; az ilyen emberben a tettvágy szinte már szenvedéllyé fokozódott. Kérlek, nyúlj bele a lelkedbe s mondd: Uram, akarok! Uj világot kell teremtenünk, ezt sürgeti az érzelem. Az érzelem virág, melynek gyümölcsöt kell teremnie. Mire való a virág, ha nincs gyümölcse? Egy ideig pompázik, épúgy az érzelem is lehet nagyon illatos, lendületes, de annak is tett kell. Az érzelmek azért hervadnak el bennetek, mert nincs ott a tett, mely azt célszerűvé tegye.

Az uj világot követeli bennetek a Kegyelem, sürgeti az idő. Mert mi az idő, a tartalom? Az élet. Az élet pedig az, amit én magamba fektetek, amit átérzek s átélek. Ha a bünösség érzetével felszántjátok a szíveteket, ha felébresztitek azokat az energiákat, hogy: Uram, én más ember akarok lenni, kipkarom ezt váltani tettekben, egy életnek következetességében, az erények gyakorlatában. Ha a lélek ily érzéssel lép az Isten elé, akkor az Isten Kegyelme kiséri s az ily lélekben megmozdul minden... A Kegyelem benyomás, mely minket emel, kitölt s a léleknek

tartalmat ad.
A költőnek az esti hangulat, a folyam hulláma: mind a léleknek a sarjadozása, minden lélekkel van tele. Ezt geniusznak mondják: Hogy a léleknek finom érzéke legyen, hogy hűséges, áldozatkész legyen s abban egy nagy stíl uralkodjék, arra ráne velhetjük magunkat. Ugye nagyratartjuk azt, ki a művészet s tudományban érvényesül? Épúgy nagyra tartjuk, ha valaki a lelki mélység átérzésében érvényesül. Az Úr Jézus nyomaiban élet van. Át fogják érezni, hogy megmozdul bennük az élet, ha pedig nem érzik, öltözzenek a bünösség érzetébe,

lépjenek bele a szentelt félhs-
mályba, kényszerítsék magu-
kat, hogy igazán akarjanak
érdeklődve a lelkükön dol-
gozni. Ily érzelmekkel és
gondolatokkal telítve az
ember hivatást nyer. Apostola
lesz önmagának, próféta,
alázatos imádkozó, áldozatos
vértanú lesz az ő saját
lelki világában. Lesz belőle
egy diadalmas, szenvedő é-
let. Ne keressétek az életet
künn, hiszen az belül van.
Ne panaszkodjatok senkire,
nem szabad elfonnyadnotok,
mert egy durva kéz nyúlt
belétek. A ti lelki világtok
mélységét nem közeliti
meg senki. Ebbe az életbe
csak temperamentum kell s

alázatos, küzdő lélek lesz, tavasz lesz, sarjad minden. Ti ezt nem bánjátok meg soha. Ha valaki sírni tud önmaga felett, annak kegyelme van, az élvezet, mert ez az életnek hatalmas reakciója. Aki az örökkévalóságba tud merülni, az valóságos bűvár. Nagyszerű, ha valaki tud küzdeni a jobbért, ha valaki ki tudja fejleszteni a lelki energiáját mondja: az én szép lelkemért áldozatot hozok, melyet így szeretek, ahogy nem szeretheti azt senki.

Az embereket folyton kell buzdítani a boldogságra, tartalmas életre. Az öntudatot fel kell ébreszteni, az Isten országát rá kell találni.

Biztos vagyok, hogy önök is rá-
találnak az Isten országára, ha
e 3 erős érzéssel dolgoznak. A-
zért megint csak azt mondom,
hogy őszinte, bűnbánó lélek a-
karok lenni, szent gondolatok-
kal terhelve akarok lenni, mert
ez az örök élet vágya. Az
Isten kegyelme kisérjen egy ily
fejlődő tavaszi lelket. Érezni
fogjuk, hogy itt élet fakad,
hogy itt Isten jár köztünk s
csak arra akarunk vigyáz-
ni, hogy mind ennek utjá-
ba ne álljunk.
A legnagyobb készség részünk-
ről a legszebb sikernek bizto-
sítéka.

Aprilis 9-én.

I.

Az ember sok mindenféle befolyás alatt áll. Lehetetlen mind számon adni azokat a befolyásokat, melyek az ember lelkét kialakítják s egész életét jellemzik. Mi mind panaszkodhatunk, hogyel van rontva az életünk. Oh, sok kifogást lehetne mondani. Itt keveset dolgozik az ész, máshol a szív, némelyiknek az egész lelki világa oly sík, lapos; némelyiknek a lelki világa nem egy köz a középpontjával, hanem egy kerülék, mely mindig jobban széjjel tart, más lélek ismét sokat kételkedik, a másik csu-

pa ovatosságból kislelkűvé-
lesz, némelyik nem elég lelki-
ismeretes, nem elég finom, nem
elég erőteljes, némelyik el hagy-
ja borulni azt a fényes nagy
gondolatot s ellentáll az Is-
ten szavának.-------

Ugy-e érezzük, hogy az Isten
akar belőlünk valamit te-
remteni, alkotni, azért helyez
oly szép benyomások alá?
Nekem nem szabad elkérge-
sednem, bizalmatlan, fázékony
hideg léleknek lennem. Ellen-
kezőleg én hiszem, hogy az Is-
ten jár felém, s én tudom, mi
az a benyomás, lelki fakadás.
Következőleg arra vigyázok,
hogy ne csapjam be magam
előtt a legszebb dómnak az
ajtaját, ne dobjam el ma-

gamtól azt a fonalat, mely engem kivezet az élet fejlődésének a világába. Azért kérjük a Jézust, érintse meg lelkünket, nyúljon belénk, hogy jobb, több, nemesebb, erőteljesebb életnek induljunk. Hogy ezt elérjük, az első a gondolat. Az akarat s szív is nélkülözhetlen, de a fődolog a vezető gondolat.

Mikor én Krisztus felé járok, akkor én levetem a sarúimat, mert hallom az Isten szózatát: „Ez szent föld, vesd le sarúidat, jöjj ide tisztelettel!" Amit nem tisztelünk, az iránt nincs fogékonyságunk .....

Mi e világban rányitunk az Istenre, a testben a lé-

lekre, a közönséges életben
rányítunk egy isteni élet lehe-
tőségére, a mulandóságban
a halhatatlanságra, a halál-
ban az örökéletre. Ezek igazi
értékek. Az ember egyre bebi-
zonyítja a szentírás szavát:
ha az ember Istenhez közele-
dik, felemeltetik.' De termé-
szetesen csak az, ki nem kétel-
kedik. Igen, az ilyen lélek
mondhatja: a hűvelyt lovet-
tem, abban rejtőző üresség
lett s az aranymagvat meg-
tartottam.
A hétköznapi gondok igája a-
latt nyögök, lelkem nem
mindig énekel és én mégis
érzem, hogy éri a közönséges
életben is valami páratlan,
elite életet élhetek. Hol a

lelki elökelöség? Akadémiákon, irodalmi társulatokban? Nem. Ez csak a formai elökelöség. Abból a tartalomból, mely egy életet kitöltsön, ott kevés van. Nem vetek meg semmi kultur mozgalmat, de nem találok bennök oly fölséges, hatalmas, diadalmas eröket, mik megmozgatják a mélységeket. Igen, felkavarják azt, hullámot csinálnak, de csak olyat, mely mindjárt ellapul. Nekünk erös, örökké tartalmas élet kell. Mi képes az emberi életet kitölteni? Csak ezen értékek: Isten, lélek. Ezek magas gondolatok sezeket nem szabadna elbonítanunk. Aki a magasban van, annak nem szabad le-

szállni; lehajolni, lenyúlni s felemelni igen, de leszállni soha. A költő is rosszul teszi, ha elhagyja az ő ideális világát. A lantja eltörik. Neki mindig magasan kellene maradnia.....

„Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben....“ Ez egy erőszakos gondolat. Ez szemben áll az egész igazságtalansággal, és szemben áll a harccal, küzdelemmel. Mindenik ezen határnak körül azt mondja: Mi Atyánk—? Inkább fátum, gonoszság, kegyetlenség, nem Mi Atyánk. Ha szenvedünk, akkor is imádkozunk: Mi Atyánk! Hej pedig inkább kiáltunk. Imádkozunk s hiába, de mégis azt mond-

jut: Atyánk! Mit akar ez az
erőszakos gondolat? Letépem
itt minden kint, üreséget, ke-
gyetlenséget, sikertelenséget, csa-
lódást, szenvedést, s bizalommal
mondani: Mi Atyánk! Hát
mondani? Nem, átélni! Az
az ember, aki azt mondja:
Mi Atyánk--, annak lelke egy
romba dűlt világon túl e-
melkedett. ----
Miféle rögeszme ez: Isten or-
szága? Itt ezen a földön
hogy lehet Isten országát em-
legetni. És mégis azt mon-
dom, hogy az Isten országa
bennetek van. De ezen hit a-
latt, vagy összetörik mindenki,
vagy merő formalizmussá vá-
lik, vagy pedig aki átadja
magát neki, az legyőzi a világot.

Ezek a nagy értékek, melyek minket annyira felmagasztalnak és oly erőszakosak, képesek lesznek bennünk egy uj életet teremteni. Ezt mondja Jézus az Isten országának. Ennek az országnak világossága nem külső, hanem belső. Ez a világosság keresztül vezet az éj sötétjén az örök világosságba. Ami bennünk fakad, az életnek az az üdvössége, lendületessége az az Isten országanak immanens jellege. Az örömet, a vigaszt mástól vámi nem lehet, azt magamban kell feltalálnom.

Ha érzem, hogy lelkemen sötétség, hidegség, uszály, szárazság van, akkor nekem nagy

lelkiséggel kell mondanom:
Istenem, kérlek: töltsd el világossággal!"

Ha érzem, hogy a magasságot
mily könnyen elhagyom, akkor
felsóhajtok: „Uram, én félek
önmagamtól, azoktól a kis
arányoktól, mik bennem van-
nak, érzem, sokat kell kifej-
tenem az én énemből. Azt
az Isten országát erős vastag-
zár alá kell helyeznem. Min-
denféle hitvány, bizalmatlan,
hideg gondolattal, mely o-
da bejuthat, közösséget nem
vállalhatok. Ha kislelkű
gondolatok támadnak, meg,
azokat nem szabad bebocsá-
tani s ismét bizalommal
kell fohászkodnom: „Uram,
mondd, mit akarsz; a Te a-

karatod emelj fel. Uram, ki-
igy megmozgatsz, mint egy
tűzhányó, mely a mélységből
fakad, kérlek, ne kímélj en-
gem, mondd meg, mi kivet-
ni való van bennem, mi az
ami visszatetszik és bármik-
ygyon az, én attól szabadul-
ni iparkodom." ----------
Istenem, a Te országod, örök
életed van bennem, én nem
akarom ezt odavadni semmi-
ért amit engem beszennyez.
Ezt az örök életet miért ad-
nád oda? A halálért, hát
ez párhuzam? Ez oly párhu-
zam, mint ez: Kit akartok
hogy elbocsássunk, Baraba-
bást vagy Krisztust?" Miért
adnád oda az életet? Beteg-
ségért, gyengeségért, nyava-

lyáért, ürességért, unalomért? Igen, ez lesz benned, ha könnyen vétkezel, ha nem tudsz a hitből élni.

Az én vérem nek melege áthat rajtam s bárhova megyek, és bármi vagyok, kiverödik rajtam az isteni temperamentum. Buzdítani kell az embereket, hogy szeressenek élni, szeressétek magukban az isteni életet kifejleszteni. Higgyétek a nagy isteni hitben, bízzatok, hogy az Isten megsegít és érezni fogjátok, amit Isten mondott: „Ott leszek én is, én vagyok az az alkotó erö, mely a te lelkedet fel tudja ébreszteni." Azért nektek imádkozmatok kell. Akkor én ezt a nagyot tisztelem s neki hódolok, akkor

saját gyengeségemet érzem.
A krisztusi közellét nem zár ki Judásokat. A krisztusi szenvedés nem zár ki krisztustagadókat és félénk apostolokat, kik mind ott hagyták Krisztust. De van egy tekintet, mely még a krisztustagadót is helyes utra tereli, van egy hatalmas kéz, mely a bizalmatlan Pétert ismét felemeli, hogy a ki merül, el ne merüljön egészen.
Ép azért kérjük mi is: „Itt vagyok én, az agyag, leheld rá a Te lelkedet és kialakúl az ember a Te erödben és a Te életednek az átérzett örömében."

II.

A mi irányzatunk szerencsés kiemelésére és gondolatainknak, elhatározásainknak tisztulására az evangelium egy parabolát mond: „Hasonló a mennyekországa a szántóföldben elrejtett kincshez, melyet ha az ember megtalál, mindjárt elad, csakhogy pénzt kapjon a kincsért érte."

A mennyekországa egy elrejtett kincs. Az nem rang, nem tudomány, nem művészet, ezek mind csak a felület fodrai, ezek mind az életnek valamiféle kiváltásai a szépért, igazért, hasznosért szemben, de

nem a mennyek országa.
A parabolában nem az örök-
kévalóság, hanem az itteni é-
let értetik.

Hát itt kincs, érték van? Ki
hinné? Aki ezt tudja, öröm-
mel megy mindenét eladni.
Mindent el kell adni! Valaki
kicsinylőleg kérdezhetné: min-
dent eladni és ez az Isten or-
szága? Az Isten országa egy
végtelen nagy kincs, mely az
ember szellemi világában rej-
lik. – „Eine weltüberlegene
Wirklichkeit" –. Valóság min-
denek felett. Egy folytonosan
fejlődő bensőség, minélfogva
én az isteni gondolatot, hi-
tet, szeretetet az öntudatom-
ban kialakítom. Szeretek, bí-
zom, tavaszban élek. Öröm

a vigaszom, támaszom, s biztos vagyok, hogy győzök az Isten országában.
Az ember világias, profán lesz, kö-
vetkezőleg iparkodnom kell, hogy az evangeliumnak mértékét alkalmazzam magamra és i-
téleteimre. Egyik gondolat a má-
sikat kergeti, üzi; itéleteimben az életről, szenvedésről, kürde-
lemről, kisértésekről, az Úr Je-
zusról, az egyházról mindig az evangeliumhoz kell alkal-
mazkodnom. Féltenek, hogy egyoldalú leszek? Óh, ettől az egy-
oldalúságtól nem félek.
Nagyon jól tudom, hogy a gondolatnak is van divatja.
Az emberek egy ideig foglal-
koznak vele, lelkesülnek érte azután megeléglik. E rész-

ben azt mondom, hogy én igazán az Úr Jézus nyomában akarok járni és én a lelkem tisztulását következetesen végrehajtom. Mennyi gondolat van, mely minket megzavar, az egyházról, a szentségekről, papságról, de mennyi prófán gondolat. Ezekkel szemben krisztusi gondolatom van. Úgy-e, hogy csikorog a társadalom a házasság felbonthatlansága miatt? Mennyi argumentum szól amellett, hogy az életet ne keseritsük el, mikor képtelenek vagyunk a házassági együttletre. Minden nagyobb és szélesebb perspektiva nélkül azt mondanók: persze, ez világos. Pedig a házasság

felbonthatlansága krisztusi gondolat.
Nekünk ki kell tartanunk e gondolatok mellett. Nem szabad bizalmatlankodni. Az emberek szenvednek, az igaz. De miért? Mert szenvedélyes, világias érzésű emberek, mert az Isten gondolatainak terhe nem zavarja fel őket. A hitbeli gondolatok vértanúivá kell lennünk. Mennyi animozitás szól az egyház és a papság ellen.
Erre ismét azt mondom, hogy itt az intézményt mint krisztusit tisztelem.
A sövény nem tetszik nekem, de a kertet szeretem; a balzamot szeretem s nem azt a kemény edényt, mely azt rej-

ti; nem a kardot, hanem azt a „frissítő" bort szeretem, melyet tartalmaz.

Ne azt nézd, mi van kívül, hanem mi az a kincs, amelyet belül hordsz mindjárt fölényes lélekkel itélsz. Hűségesen kitartok az Úr Jézus mellett.

Az emberek szíve egy kürdö pörond, hol vadállatok s gladiatorok küzdenek. Az emberek vannak hajlamai, szenvedélyei, vak szenvy tapad oda, de én tudom, hogy itt egy erö érvényesülhet, mely az emberi lelket győzelemre juttatja s képes abból a zürzavarból kiemelni. Ebből az arénából egészen kilépni nem lehet, de engem

vezet az a hűséges ragaszkodás, mellyel én az erkölcsi gondolatokat nemcsak tisztelem, hanem szeretem is.
Olvashatták többször, hogy a keresztény erkölcstannak azt vetik szemére, hogy nem autonom, hanem heteronom.
Hát mily erkölcsre tanítunk mi? Talán, hogy az Isten azt mondja: tedd ezt, – és mi tesszük? Nem. Nekünk a szeretet által kell mindent magunkévá tennünk. Nekem a tíz parancsolatot a maga egyszerű és szinte riasztó mezitelenségében alázatosan meg kell szeretnem. Én nemcsak, hogy nem akarok bünt elkövetni, hanem én azt az erkölcsi tökélyt, ~~mit~~

mit a törvény elém tár, azt meg akarom szeretni". S. hétköznapot autonomiává akarom változtatni. Némelyik ember „állati ember, erről" a szentírás azt mondja, hogy annak nincs érzéke a felülről szépség iránt. Igen, ez tagadhatatlan, de ennek nem szabad így maradni, mert minden ember emancipálhatja magát. De van aztán nem animalis, hanem rationalis ember, aki az észt elfogadja, de abban az észszerűbbet, azt az életi motivumot, mit Krisztus ad, azt ignorálja. Van aztán az isteni ember, ki azt a természetes szépséget, mit a világ nyújt, hálával veszi, de

de azt, amit Krisztus nyujt, azt lelkesen fogadja és öröm-mel megérti s mindenről, a-mi azzal ellenkezik, szivesen lemond. Ez azután igaz lé-lek s gondolatai szent gon-dolatok. Finom, előkelő s nagylelkü; megbecsül min-dent úgy, ahogy kell és azt az életben tetté is kiváltja. A szentirás mondja: az ily lélek hitből él, vagyis a-zokan az isteni benyomá-sokon, miket csak Isten ad. Az animalis nem kell, a rationalis homoért sem lelkesülünk, nekünk az isteni ember kell. Ez elénk áll s mondja: „Rabom lész, lefoglallak, vezetlek és tu-dom, pre gaudior, öröm-

mel jösz s követsz engem."
És én tudom, kinek hittem s teljesen nyugodt vagyok; tudom, nem divat szerint élek, mégis nyugodt vagyok; tudom, hogy nem az ösztönök inspiraciójából élek, nem káprázatos benyomásokon indultam el, mégis nyugodt vagyok. Ebben a tudatban annál jobban érzem magamat és ez fokozza azt a nagy erőt, mely kell, hogy egy életet alakítson. Ezeknek a nagy formáknak a kialakításához nagy kiméle kell. A kristály sem alakul ki, ha a folyadék folyton mozgásban van; az én belső világom is csak mély csendben alakul.
Ismétlem: tudom, kinek

hittem és megnyugszom abban a nyugalomban fejlik ki az én lelkem s hatalmassá válik a szenvedélyek kalábúzásával szemben. Ki fogom magamat emelni gondolataimnak gyengítő befolyása alól és megérem, hogy jobb és nemesebb ember lesek.

III.

Egy kis történetet olvasok fel, mely oly igen illatos, s oly virágos:

... „Jézus húsvét előtt hat nappal méne Bethániába, ahol lakik vala ur a Lázár, akit megholt vala, kit feltámasztott vala a halálból. Szerzének azért vitt néki vacsorát és Mária szolgált vala, Lázár pedig egy vala az ő körül, kik ő vele együtt ülteknek vala. Mária vevén egy font igaz nárdusból csinált drága kenetet, megkené Jézusnak lábait és megtörlé lábait az ő hajával: a ház pedig megte-

ék a kenetnek illatával.
Monda azért egy az ő tanítvá-
nyai közül, Iskariotes Judás,
aki őket el akarja vala árul-
ni: Miért nem adták el e ke-
netet háromszáz pénzen és
miért nem adták a szegények-
nek?
Monda azért Jézus: Hagyj-
ék őt néki, az én temetésem-
nek idejére tartotta ő ezt.
Mert szegények mindenkor
vagynak veletek, de én nem
mindenkor vagyok. Bizony
mondom nektek, bárhol
az evangelium hirdettetni
fog az egész világon, az is
majd elmondatik, amit ez
cselekedett.
Ebben az egyszerű történet-
ben ki van mutatva, hogy mi-

féle lelkülettel kell az Istenhez
járulni. Mária nem a leány
vonzalmával lép Krisztushoz,
– ez nagyon kis kaliberü gon-
dolat –, hanem mint a feltá-
masztottnak nővére. Mária
lelkülete meghatároztatik a
Lázárra vetett tekintettel
Az ő hite a feltámadás hite,
az ő hite egy oly mélységesen
átélt biztosíték, hogy ott a
kételynek mégcsak az árnyé-
ka sincs meg, következőleg
Mária fölséges, teljesen termé-
szetfeletti lelkülettel lép Kris-
tushoz. Az egész jelenet oly
gyengéd és oly finom. Hi-
szen, aki másnak lábához
borul s arra kiönti azt a
nardusolajat, az tele van
gyengédséggel, finomság-

gal, mélységgel. Ilyen kedves ez ellentét: az őserő és finomság. A kertben a gyenge folyondár felfut az erős rácsra; vagy a nagy hatalmas oszlopot mindenféle levéldíszszel ékesítjük, hogy az erő a gyengédséggel párosuljon. Így Mária lelkében is az erős, hűséges ragaszkodás a leggyengédebb érzékenységgel párosult. Ő így ragaszkodik Krisztushoz, mint az ő életéhez. Nekünk is így kell ragaszkodnunk hozzá. Mária így ragaszkodik Jézushoz, mint akiből nemcsak a testvérben, hanem az ő lelkében is új élet fakad. Mária érzi, hogy neki a Krisztus lelkét így kell átfognia,

hogy átmenjen azon, a megsemmisülésen, amelytől uj életet vár.....

Én az isteni Megváltóra helyezem az én reményemet, nemcsak reményemet, de lelki életemet merítem belőle. Hiszem, hogy Krisztus nélkül elkárhozom.

Krisztus kiformázta, kimintázta lelkén azokat a vonásokat, melyeket minden lelken fel akar találni.

Ragaszkodjatok Istenhez, hogy úgy belemélyedjetek és belenőjjetek, hogy elszakadni annyit jelentsen: szemeteknek örök sötétség, fületeknek örök süketség, szíveteknek örök magány és elhagyottság.

Krisztus a lelkek napja.
Mária leborult Krisztus előtt;
ez neki nem áldozat, hanem
szenvedély. Összetörné a szívét
is, hogy kívüle azt amit az o-
laj jelent: kellemet, enyhülést,
örömet felkentlelkűséget.
Szeretem az Ur Jézust s hiszem,
hogy az Ő érdeme, ereje, élete
az en lelkem ujjászületésévé
lesz és én ezt teljesen
tőle várom. Ő meg fogja ten-
ni. Talán szivéhez szorít, ám
tud, a lelkembe fog nézni,
talán rám teszi kezét, talán
vizet vesz és mondja: én meg-
frissítlek téged, uj életet ön-
tök beléd.
Ez a keresztség. Sajátmagunk-
ból fel nem támadunk, csak
ha Krisztus a keresztségben

közli magát én velem. Mondja is: aki nem születik ujjá a víztől, nem mehet be az, Isten országába.

Én érzem, hogy nagy bűnöm van; Krisztusra bizom az én nagy terhemet, leborulok és mondom, bűnös az én szívem. Egy szót, csak ezt a szót lesem: megbocsáltatnak a te bűneid!

Ez a gyónás! Máriának Jézushoz való közeledése szent szimbolum. Ezeket a katekizmus szentségeknek, az utca csak formalizmusnak nevezi. ----------

Én érzéki lény valamiféle összeköttetésbe akarok lépni azzal a láthatatlan titokzatos mélységgyel, melyet

Mária sem látott – mert a Krisztus istenségét senkisem látta, azt csak hitték Máriától a mai napig. ....
Ami értelmet ad a dolgoknak, az egyszersmind könnyüvé is teszi azokat, mert a szellemnek a szférájában semmi sem nehéz.
Az egészséges ember nem érzi a test sulyát, ha érzi, akkor már beteg. Ép úgy a lélek nek, hogy Krisztusban higyjen, hogy előtte kitárja szívét, az nem áldozat, hanem élvezet. Hogy én a hitnek néma beszédén tudok vele érintkezni, átérzem az Ő közelségét, az nekem öszton, az nekem szárnyalás.
Vagy eltalálom a hangot

s akkor harmónia lesz, vagy nem találom el, s akkor disharmonia lesz, mely nem csak csúnya, hanem elviselhetetlen.
Állj bele a lélek alapjába s akkor a nehézségek elterelődnek mint a pelyhek.
Az Úr Jézus és az evangélium nem akar közönbös indiferens lelkeket, azok tényleg kölöncök az egyház nyakán. A szent közösség oly hajó, melyen az ösérő a felséges felszerelés és a terhe – egy hulla volna?
Az emberek nem tudják megérteni, hogy a nagy gondolatoknak míly érzelmek felelnek meg és azért komprotilják az egész

dolgot és oly lelkiállapotot teremtenek, melyet az ember sict elfelejteni.

Aki a krisztusi lélekkel minden közösségben, annak a szent misztériumok mind hieroglifek, melyekről elhiszi, hogy azok szentek, de a melyeknek értelmét kifejteni nem tudja.

Aki az imádságának nem tud hangulatot adni, annak az csak forma, az csak álljon ki.

A szent gyónást vagy a Mária szellemével tesszük, vagy nem lesz benne köszönet. Igen, mindenki megkapja a feloldozást, ez nagy kegyelem, de mit használnak a tavaszmak a Mauthner fiúk.

ba rejtett magvak? Mit hasz-
nálnak azok a lekötött e-
rők. Mit használnak azok
az isteni és mégis holt erők?
Élet kell nekem, lélek és ben-
sőség. Minden szentség szent
nekem. Oh nekem sokkal
szentebb mint másnak, mert
tudom, hogy kell azokat ven-
ni, mily figyelemmel és sze-
retettel, tudom, hogy kell
azokból azt a szent vizet, a
szent olajat s illatot a lé-
lekkel közölni. Szeretném,
ha önök is azt a ragaszko-
dó lelket, azt az egész szívet
tudnák magukban nevel-
ni. Ha önök az előbb fel-
olvasott jelenet értelmét ki-
váltják öntudatos felfogás-
ban, az rendkívül meg fogja

segíteni. Megértik, hogy kell a gyónáshoz járulni, nem hogy csak elmondják, bevallják s felteszik, hogy elkerülik a bünt, hanem hogy egy mélységesen ragaszkodó, izzón szerető lelket kell bele önteni és talán akkor lesz úgy, hogy az embert nem izgatja. Akit a gyónás izgat, abban nincs a Mária szelleme; az nem szeretet, az hisztéria.

Meg vagyok róla győződve, hogy kevés szeretet emel fel igazán, kevés szeretet nemesít; igen, minden szeretet megnyugtatja az embert, de emelni, nemesíteni kevés szeretet képes. Ezt nem csodálom, mert ember embernek vég-

vegre is nagy értékkel nem szolgálhat. Nyujt valamit, talán sokat is, de hogy ettől az élet tisztább, szellemibb, finomabb, derültebb, tündöklőbb legyen?
A Krisztusi szeretet Máriá, ban és minden lélekben mit vált ki? Lelkiséget, finomságot, nagyságot, erőt, áttetszést, tükrözést, a lelkiismeretnek oly processusait, mely az életét végtelenül gazdaggá teszi.
Az a szeretet, mely engem tiszta lélekké változtat, az a szeretet, mely bennem nagyobb energiát nevel, csak is Krisztusnak, az isteni léleknek privilegiuma.
Mi az élet sablonos, közön-

ségos, világias kiadásával
be nem érjük.------
Nézz, élvezz, éld át, amit
Krisztus átélt, amit Ő ki-
választott, azt számodra vál-
totta ki.
Nekem a mai jelenet oly
gondolatokat adott, ami-
nőt poldig soha. A Mária
temperamentumát én pol-
dig figyelmen kívül hagy-
tam. Az Ő hite a feltáma-
dás foglalatja, Ő előre le-
foglalta magának azt,
amit a feltámadás nyújt.
Egyre jobban belemélye-
dek ebbe a gondolatba,
Krisztusba és azokba a
világokba, amik erekkel
a kérdésekkel össze van-
nak kötve. Kitartás, —

imádság, olvasás---, de mindig a pszichét, mindig a lelket, mert a betü az semmi. A betük csodás világa csak akkor ölt szépséget, ha megérintettem a lelket.
Érintsd meg a lelket! Ez az aranykulcs az óriási érkapuhoz. Faltörökkel nem fogod megnyitni. Az egész Krisztusnak nyitja az ö lelke, Máriának az ö szive.
Mindenben, irásban, bennod is ezt keresd, ha ezt megközelited, akkor a forrás magától fakad.
Mily nehéz jól imádkozni! A psziché be van falazva. Furcsa érzelem zárt ajtó mögött imádkozni, de még furcsább zárt szivvel imád-

kozni. A lelket kell keresni.
mit gondolt Krisztus, mit
gondol most, mit akar O" és
én mivé akarom magamat
nevelni? Ha ily imát végzek,
érzem, hogy az felemel.
Caritas, caritas, caritas! Min-
denkinek ezt kell dadogniа.
Minden tudást, minden ész
felülmúl a szeretet. Ha ezt
megérintem s megérzem, ak-
kor az élet bennem virágzik,
onálkül pedig minden egy
nehézkes, vályogvető munka
lesz. Mit akar Krisztus? Hogy
bennünk azt a szellemet ne-
velje, mely O benne van, és
hogy minden harmatos lé-
lekben az istennap melege
érvényesüljön.

Április 10-én

I.

Jóllehet, a szentirás és a mi érzésünk biztosít arról, hogy nincs messze az Isten, sőt kimondhatlanúl közel van, és mégis, ha végig nézünk a világon, látjuk, mennyi felfogás, irányzat érvényesül az isteni dolgokban. Ha a vallások történetét vesszük, látjuk, miféle istentisztelet, liturgia foglal tért a világban. Megdöbbenve vesszük észre, hogy az Isten úgy látszik, mégis messze van. Nem tudjuk elta lálni az egyenes utat. Olyan az mint a tenger, van ottan, úh mindenfelé. Nekünk az Is-

ten megadta azt, akinek gondolataiban saját gondolatait, szenvedélyeiben saját szenvedélyeit kifejezte. Nekünk erre az alapra kell állnunk s mélységes hálával és örömmel Krisztus szemébe kell néznünk s mondanunk: csakhogy itt vagy körünk! Megakad rajtad az én tévelygő gondolatom, gyökeret ver az én szomjazó lelkem, irányt kap az én tévelygő gondolatom. S már nem pusztaság, hanem a gyönyörűség kertje. Nem úttalan utak már, hanem az én egész emberi lelkem bele van ágyazva egy olyan folyammederbe, mely el nem vezethet, hanem belezakad a

végtelen oceánba.....
Keménylem, nekem nem kell önöket buzdítani arra, hogy ragaszkodjanak az Úr Jézushoz, mert hiszen aki saját tapasztalásába beleállította azt az eszmény-képet, annak legédesebb érzelme, legmélységesebb vágya, legsürgetőbb érdeke, legkínzóbb gondja, legkeservesebb kísértései mind oda gravitálnak Krisztushoz, ki mondja: „Karolj át, emelkedj fel! Ne keress messze, mikor ily közel vagyok, add át magadat, meglátod, amit az evangelium mond: Tapasztalni fogjátok ti magatokon, ki vagyok én, tapasztalni fogjátok, hogy ez a

szellem és az élet."
Nekünk mindent bele kell állítani az Úr Jézus csillagos egébe, és ha eltaláljuk annak a módját, hogyan kell az ő életét átvinni önmagunkba, akkor örömmel tapasztaljuk, hogyan fejlődünk szépen, hatalmasan.
Isten végtelenül szeret, mégsem tudjuk itt a szeretetet megtalálni. Isten vonz, szeret, ölel és mégsem tudjuk megérteni, hogy a Rebel néha kőből van, a karok a nürnbergi szobrok karjai. Feleslegesen ezt nekünk keresnünk, hisz az Isten gondolata Krisztusban van kiváltva. Az Isten szeret! Igaz, nemcsak mintha, hanem

töviskoszorúval. Gyengédség
és keménység együtt, jóin-
dulat minden lélek iránt,
de fegyelem, nagy igényeks
nagy követelményekkel.
Nemcsak melegítő, édes ér-
zületek, hanem rendkívül
sokat követelő eszmények,
leereszkedés, könyörület,
irgalom, de egyszersmind
igazság; mosoly, de egy-
szersmind gond; vigasz, de
tűrés feltétele is szükséges.
Aki az Isten előtt leborul, fő-
leg az édes áhítat órájában,
az könnyen illuziókba e-
sik, aki egy ragyogó eszmény
kontemplál, az könnyen
káprázatnak lesz rabja.
Aki virágok közt jár, feledi
az örvényeket, a rózsák közt

feledi a tövisecket. Nektek az egyoldalúságot korrigálni kell, különben nem lesztek reális lelkek. Biztos vagyok benne, hogy ez sikerülni fog, ha az evangéliumot követitek, melyben van édesség is, de nem az a gyengítő, beteges érzékenység. Keresi a vidámságot, de az erőteljes lelket bánja. A Krisztus keblét egy édes pihegő kebelnek nézi, de tudja, hogy ott igazság is lakik és az az igazság követelő.... Nem lehet nagy lélek, kinek tud nagyon szeretni. Ő nem igazi ember, az excentrikus, de nem harmonikus és nem szimmetrikus lélek. A Krisztus nagy lelke vkvetlenül szerető lélek.....

De a szerető szív velünk szemben el tud sötétedni, mint a nap az égen. És vajjon mikor borul el a Jézus lelke? Akkor az ember sorsáról kezd beszélni. „Emberek, ti harajáró lelkek vagytok. Töletek függ, milyen utat választtok, mert van egy tágas út és tágas kapu, sokan járnak rajta és van egy keskeny út és szük kapu, kevesen járnak Iparkodjatok a keskeny úton és szük kapun átmenni." ---------- „Mondom pedig nektek, akik engem szeretnek és akiket én szeretek: ne féljetek azoktól, kik a lelket meg nem ölhetik, de féljetek azoktól,

kik a lelket megölhetik."
Te ember szeresse az Istent,
de ez a szeretet nem valami
lágy, bölcselő, ez a szeretet
nem az atyai házának vég-
leges békéje és nyugalma.
Ez a szeretet küzdelmes.
Nekünk nagy feladatunk
van: megmenteni a lel-
ket.'
— Én erőt adok, lelket, ve-
rek beléd, utat mutatok,
de a többi a te dolgod. —
Az erőt azért kapjátok, hogy
a lélek Krisztus gondola-
tai szerint fejlődjék.
Én elvarek, ha nem ipar-
kodom, én eltorzulok, ha a
szépség nem uralkodik fe-
lettem, én elaljasodom, ha
a nagy vágyat nem követem.

„Emberek, ne féljetek azoktól, kik a testet megölhetik, de féljetek a lélek halálától." Tehát a lélek is meghalhat? Igen. De ez a halál egy feldúlt öntudatosság; a lélek halála, a célnak eltévesztése; oly állapot, melyet a szent igazi halálnak nevez, de a halálnak öntudatban való kiváltása. Akármily gyengédek sérzelmesek vagyunk is, ezt a mélységes igazságot nem szabad felednünk. A lelkek elveszhetnek s ezt örökkárhozatnak nevezik. Ettől a borzasztó esélytől ne féljetek, ez is arra való, hogy az Isten

szenvedélyességének erejét át-
érezzétek.
Valaki azt mondhatná, hogy
a lelkek ott is megtérhetnek
a másvilágon. Az orient
azt mondja, hogy van egy
örök fejlődés. Ha én most
akarom a jót, miért nem a-
karom azután is, és ha az
akarat meg nem változik,
miért nem érvényesülhet
azután is? Én elfogadom
ezeknek a gondolatoknak
a jogosultságát, de azt mon-
dom, hogy a célhoz való vi-
szonyt, a fejlődésnek étapja-
it semmiféle filozofiával
kipontozni nem lehet.
Mikor az emberi lélek a vég-
telennel szemben egészen más
viszonyba lép, legalább le-

gyen benne annyi alázat, hogy kimondja, hogy annak a másvilágnak a pszichológiáját nem ismeri.

A kinyilatkoztatás azt mondja, hogy a lelkek elveszhetnek. Ezt elfogadom. A krisztusi gondolat ún lelkemre is ráverődött. Ez a gondolat: „Igyekezzetek a keskeny uton járni; ne féljetek azoktól, kik a testet megölik, féljetek inkább, kik a lelket megölhetik." Értsd el a lélek szeretetének szenvedélyét! Neked hőnek kell lenned, mint Lőrincnek a parázson, mint Bertalannak, mikor megnyúzták. Hősöket nevel az a gondolat, hogy a lé-

lek elpusztulhat, következő-
leg az örökkévalóság: min-
den s nekem mindent o-
da kell adnom, hogy a lé-
lek el ne vesszen. Így gon-
dolkoznak a hősök. Ez a
hősök iskolája, ez a vértu-
musáq inspirációja.
Vannak, kik azt állítják, hogy
az emberi lelkek elvesznek, az csakis a letört lel-
kek gondolata. Nem. Ez
tűz, hol a vér forr, fogadd
el, állj erre az alapra, me-
lyen Krisztus állítja kitar-
tóbb, hívebb lélek lesz el. Vé-
re is ért akarja az Isten.
Ugyan ez a gondolat van
mindenütt kifejezve, de már
nem szóval — vagy ha szó-
val, egy néma szóval — és

mégis mindenütt hangzik, hegyen, völgyön századokon át. És ez: a „Verbum Krucis", a keresztről való ige.

Az az ige, hogy a legistenibb lélek az Isten fia ilyen vérben alkonyodott le, hogy a legédesebb, de egyszersmind legerősebb lélek ilyen útra tévedt (emberileg szólva), hogy ez a legnemesebb és legdrágább élet így lett kiöntve, hogy ez az aranyszív épen annyiba vétetett, mint egy kovakő az országuton, melyet mindenki taposhat, hogy ennek a vágyódó sasnak a szárnyai így lettek leszegezve: ez egy „Verbum Krucis", egy lelket lázító gondolat. Igazság! Itt

az Isten szólt. Emberek, az Isten oly nagy, hogy a kin bünt vesz észre, azt összetöri, még ha saját fia volna is. A legragyogóbb lélek, ~~még~~ ha krisztusi-lélek is, szétmegy mint a vízcsepp az izzó vaslapon.
Emberek, az Isten igazságos. Nemcsak édes és virágos, de tövises is; élet, de halál is; vigasz, de keserves kínszenszenvedés is. Emberek eszméljetek, ti egy rettenetes szimbolum előtt térdeltek le.
Oh, ha ti nem köböl, hanem valóságban látnátok Őt! Hol is imádkoztok? Egy elkinzott ekzisztencia, egy leszögezett, egy ronggyá foszlott Isten és Ember előtt.

Hisz ezek borzasztó szimbolumok. Itt az Isten valamit mondani akar.

Emberek, az Isten úgy szerette az embert, hogy tönkre tette még az Ő fiát is. Szeress te is! Szeresd önmagadat! Az emberek elfeledték magukat szeretni azzal a bódító, erkölcstisztító szeretettel, az ideálba törekvő lélek szeretetével, az alázatba, önmegtagadásba átmenő szeretettel.

Isteni Megváltó! Mikor így stigmatizálod a lelkemet, mikor én teljesen a Te gondolatodat vallom, érzem, hogy izzó lélek leszek, érzem, hogy a Te szent kereszted s a lelkeket felemelő

szeretet benyomása alatt
tisztultok, leváltak rólam a
földies szenny, ami alacsony
s iszap, ami nem ide való; fel-
keltek s mondom: „Istenem, én
azt kívánom, hogy most már ti-
dok igazán szeretni, az én sze-
retetem átizzított szeretet s ezt
áldozatokban is ki tudom
váltani. Most áldozatokkal
szeretek, előbb önérzelmeimnek
vigaszt kerestem. Istenem,
taníts erre az egészséges sze-
retetre, az egészséges vérnek er-
re a felforrására!"
A kereszt és Krisztus kínszen-
vedése, az Ő élete mind gon-
dolat, melyet ki kell válta-
nunk.
Az atelierben nem nézem a
festéket, palettát, a mintákat,

hanem azt a remeket, melyben egy gondolat van kialakítva. Ha önök a keresztfához mennek, ne nézzék azt a vértócsát, a tövis koszorút, szögeket, keresztet, hanem azt az isteni gondolatot, mely ott ki van fejezve.

A kereszt és az Ő érzelem-tartalma, az a végtelen erkölcsi fenség, erkölcsi komolyság, az az energia, mind azt mondja: „Így szeretett az Isten és Krisztus, így szeressetek ti is!" Ez a végtelen szeretet megtermékenyíti mindnyájatok szivét. Szent Pál is azt mondja, hogy minden kereszténynek arra kell törekedni, hogy a Krisztust átélje.

Az ének sem arra való, hogy

-örökké kottázva legyen, épúgy a vallás sem arra való, hogy katekizmus legyen. Érezzétek, amit Krisztus érzett, azokat a felséges isteni és nektek kegyelmet, irgalmat hozó gondolatokat és érzéseket!
Ezektől lesz a ti szívetek is meleg és megtaláljátok az erőt, hogy a kereszt utakon is járhassatok.
Atyám add, hogy a lelkem üdvözüljön! Oh én félek, mert szegény bűnös vagyok.
A Te keresztedaz a karó, melyre fel akarok kúszni, az az én vándorbotom, melyre támaszkodom. Krisztus pedig az én egész valómba beleégetett erős Üdvözítő, kit ha ätélek, okvetlenül hozzá hasonló leszek!

Meg vagyok róla győződve, hogy erről a magaslatról nézve, mindenki mindenki leborul a Krisztus előtt, gondolatait meg fogja osztani, szenvedését Jézus szellemében akarja viselni, hogy annak erejét önmagában kiváltsa, elsősorban a saját lelkének tisztulása és kialakulása érdekében.

II.

Ha valahol, akkor egy élet kialakításában okvetlenül óvakodni kell az egyoldalúságtól, mert minden egyoldalúság kárunkra lehet a kifejlődésben.
Ha az ember magát szívben összetöri, az még nem elég, abba a megtörött lélekbe erőteljes a íra kell, az elsötétült lélekben egy biztos hajnalnak reménysugára legyen, a megalázott lélekben a felségnek öntudata legyen. Ezt a kombinációt akarom önöknek ajánlani.
A szentirás is biztat min-

ket: légy hü a halálig és ne-
ked adom az élet koronáját.
Légy hü — úgy-e a szolga
hüségére gondolok. Gondo-
lok a jó barátra, annak
a lelkülete a hüség, gondolok
a jegyesre, annak a dísze
a hüség. E 3 dologban foko-
zatot látunk, mert azt min-
dig boldogítóbbá teszi.
Én hü maradok Istenhez, még
pedig a szolga hüségével.
Az ín életem tényleg egy szol-
gálat, de ez engem nem deg-
radál. Egy zírnak szolgálok
oly dolgokban, melyek csak
engem gazdagítanak, hol
nincs adó, hol ín semmit
sem edok, söt Menkezőleg,
mert, ha megteszem, amit
Isten követel, azt magam-

nak teszem. Az én fegyelmezetlenségemet művelem, fékezem. Könnyű úgy szolgálni, ha az ember csak magának szolgál.

Amit Istennek teszesz, magadnak teszed. Ha az Istenért böjtölsz, magadnak teszed. Az önmegtagadás a vésőnek a kőbe való hatolása, még pedig formáló behatolása, alakító benyomódása. Az imádság is alakító benyomás, mikor imádkozom, a lelkemet mintázom. Mikor ajkam az imát mondja, mikor az olvasót elmondom, a formához hozzá kötöm az értelmet, érzelmet. Mikor én böjtölök, a szenvedélyemet akarom fékez

tartani, a lelkemet akarom kiemelni. - - - - -
Szolgálni mindenben és mindenütt, virággal és tövissel, mosollyal és könnyel.
Aki a szolgálatot így teljesíti, annak a legtisztább szeretete van. Aki ily motivumokkal dolgozik, az egy hűséges, ragaszkodó, lendületes lélekkel bír.
Oh, mily biztatást érzek, mikor az én lelkiismeretem mondja: légy hű!
Látod én sokat követelek: - mind halálig! - én megtisztellek téged, mert tudom, ha kevesebbet kérek, megsértelek.
Igen, érzem, meg kell tennem, boldogító szenvedé-

lyem, hogy ezt megtegyem, mert Isten akarja, hogy ne csüggedjek. Ő akarja, hogy én lelkemet odafüzzem hozzá a szeretetnek elszakíthatlan fonalával.
Oh, bárcsak tudnék oly hűlenni, mint azt Ő követeli tőlem. Nagy dolog, hogy valaki a hűség motivumait ki tudja váltani az életnek egy hullámzásában, azért, aki ezt el akarja érni, annak az érzelmek alól emancipálnia kellene magát. A kötelességet nem szabad az érzelemhez kötni, hanem az öntudatos belátáshoz és az erős akarathoz. A kötelességek néha kellemetlenek. Én nem azért megyek a szent

misére, mert nekem tetszik, hanem mert az én Uram hívengem. Én nem azért vagyok valakivel jó, mert rokonszenves, hanem mert ő is Isten gyermeke. A hűséget, a szigorú kötelességtudást a belátás alapjára kell fektetni. Ebben áll az erényes gyakorlatnak az egyik iránya. Ezt az isteni hűséget az érzelmek csábja sokszor megtéveszti, de nekem mégis tennem kell!

– Mit kapok ezért a radikális hűségért?

Az élet koszorúját adom neked. Ha te hű lész mind halálig, a te életed koszorús lesz. Mi a koszorú? Dísz, virág, az ünnep kifejezése.

Adok egy tavasri életet, mely-
ben minden energia feszül,
adok egy ünneplő életet.
Ez az örök élet. Nekem az
Isten országát már itt kell
átélnem. Légy hű a halálig
és már itt kapsz cserébe egy
ünneplő, koronás, gardas
életet.
Isten szolgálat, ez nem egészen
helyes kifejezés. A szolga min-
dig sokat ad más nak s ő a-
zért kevesebb lesz, továbbá
a szolgálattól mindig igyek-
szünk menekülni.
Itt én életem az Istennel egé-
szen más viszonyban áll.
Ember! ha nekem szolgálsz,
megkapod a koronás életet,
mert, amit te szolgálatnak
neveszel, az királyság, nem

szolgálat. Istennek szolgálni annyi, mint Istennek lenni. A jó cselekedetek által, – ha lelkem tiszta –, kegyelemben növekszem, ha az oltári szentséghez járulok a megszentelő malaszt öregbedik bennem, minden imámban kegyelmet, malasztot nyerek. Mi a malaszt? Az isteni életnek benned való meggyökeresedése és öntudatra jutása. Én Istenem, látom, hogy a legnagyobb érdekem Te vagy, az én legönzőbb célom Te vagy.

Aki Istennek szolgál, az Jézus nyomain jár.

Az egyházi gyakorlatainban az isteni életet fejlen-

lesztem magamban. Ez egy teljesen kifogástalan cél s eszmény. Amit már itt átélsz, azt senki el nem veheti töled, ez az élet a te légmélyebb lényeged. A te öntudatod kitöltve tartalommal, a legnagyobb kincsed, te egy végtelenséget érsz.
Igy leszel a legnagyobb, amit Isten alkothatott, mert léleknél többet, szebbet Ő sem teremthetett.
Az isteni élet kifejlődése benned a legfőbb, az minden, szolgáld azt s akkor az Isten veled és benned van.

III.

..... Szeretném önöket beleállítani abba az erőteljes klimába, amelynek napsugarai magából az égből, melynek termékenysége valami titokzatos mélységből való. Segantini hires festő, ki csak Milanóban és Velencében fordult meg, visszavonultan élt graubündeni Engadin mezsze eső falujában, hol ezt írja magáról: „Itt a tiszta légkörben, a családi otthonban van mindenem. Gazdag vagyok, mert tele van az én lelkem. Eszményeimmel járok, azokat őrzöm. Egy kis körben

élek, annak iparkodom tüz-
helye, központja lenni. Ez jó
nekem."
Hova fussunk mi tiszta le-
vegőre, hova zárkozzunk el,
hogy a mi lelkünk ideál-
jai mindent ragyogással
telitsenek meg, mint a nap?
Hová? Ez fixice lehet etlen-
ség mindenkinek. E ma-
gaslatok lelki magasla-
tok legyenek. Tudom
hogy ezt egy elhatározással,
nemes felbuzdulással, né-
hány nap lendületes szelle-
mével elérni nem lehet.
Az erre való erőt az égből a-
karom lekönyörögni. Tü-
relemmel kell várni és a-
mint a közönséges ember
várja a diófa fakadását,

melyet ültetett és számlál-
gatja a rügyeket; mint a
szőlőgazda nézi az uj faka-
dásokat és jól esik neki a
hétköznap után ünnepi
gondolatokkal járni.
Nekünk is így kell tennünk.
Nagy lelkücknek kell ten-
nünk. A nagy lelkiséghoz
szú munka.
Én a gondolataimat egy-
két vallásos és praktikus
tárgyhoz fűzöm és beleál-
lítom oly vallásos légkörbe,
hol lelkem érvényesülni fog.
Nekünk kell, hogy az Is-
tenhez közel érezzük ma-
gunkat. Az isteni közellét
csakis, egy tiszta szív alap-
ján képzelhető. Ez nem elég
ez csak az alap, ez még nem

az épület. Kell, hogy az Isten dédelgetett gyermekének érezzem magamat. Erős az én hitem, hogy gyermeki bizalommal járulhatok Istenhez. A katholikus egyházban ez az isten-gyermeki lelkület, az Istennel való társalgás, az a meghittség, az a meleget átérző közelség – az Oltári szentségben van.
Az Úr Jézus rám nézve a benső gyermeki ragaszkodó szellemnek a forrása.
Egy igazán hívő lélek érzi az Isten közellétét és ez a non plus ultrája a religiónak. Egy vallásos ember voltaképen az Istennel összekötött ember. Hol lehet azt jobban érezni, mint épen

a Krisztusi szellemben." Aki
nekünk a Mi Atyánkot kese-
ves kürdelemmel, lelki tusá-
ban: „Ti pedig igy fogtok i-
mádkozni: Mi Atyánk!"
---- „Ugy szeressetek, ahogy
én szerettelek titeket." ---
Ugy-e, hogyan kell az em-
bereket biztatni a láthatat-
lan szellem tapogatására,
amellyel Krisztus mintegy
rám teszi a kezét.
A lengyel v. szlár képeken,
hol a tutajon ott kuporo-
dik az asszony s a muzsik
wer, Krisztus láthatatla-
nul, ködszerü alakban
van jelen. E képek a Kriszt-
usnak köztünk való szel-
lemét szítják. ---
Az Oltári szentség, a gyónás,

a mise, meg mind ezek a
dolgok egy csodálatos titok-
zatos, majdnem misztikus
légkörbe állíthatók bele.
Az Isten közelségébe való be-
lehelyezkedés az aszkéris lé-
nyeges feltételének tartassék.
Bele kell helyezkedni, mint
egy minket el nem hagyó
valóságba; vigaszt, lendü-
letet kell benne találnom
s meg kell győződve len-
nem arról, hogy már egy
a akorlat is elég, - mert e-
zek kiadós gyakorlatok, -
hogy a lelki irányzat ki-
alakuljon.
Aki egy benső világot akar
magában hordozni és kény-
szerítve van egy nagy világ-
ban élni, annak okvetlenül

reakcionariusnak, eredeti léleknek kell lennie.....
Mindemütt, tehát a lelki életben is széles látókör kell. Sok botrányt el fognak kerülni, ha Krisztus szerint felvilágosult lelkek lesznek. Nekem el kell fogadnom egy objectiv irányítást, mert én a subjectivusomban tiszteletre méltó lehetek, de a subjectivitás a metamorfozisnak a legalkalmasabb alanya. Nekünk kell valami objectiv alap. A kereszténység egyik objectiv alapja az egyház. Az élet az, a ni bennem van s az életnek a keretét, én az Úr Jézustól veszem. Krisztus

tudta, hogy az ember és minden intézmény valami hullámcsapdosott és megviselt lesz, de azért ez végtelen fontosságú, mert ez közli velünk a szentségeket és a szentségek nélkülözhetlenek, mert ez az isteni közellét, az életet ne akarjuk emancipálni az objectiv keretből, mert hiszakkor a rózsát kihúzzuk a termőföldből. Én az életért lelkesülök, a rózsáért, nem pedig a földért, a szőlőért, nem pedig hamokért. Je kell a homok, kell a talaj, éppígy a subjectiv lelkeknek is kell valami, amibe a gyökerüket beleeresszék. Én az anyaszentegyházat rendkivül becsülöm. Ez az

én objectiv keretem.

Ne botránkozzanak meg mindenen. Egy nagy lélek nem sokat botránkozik meg. Talán mert gondosan tud mindent megitélni, s mert nagylelkű, azért a botrány nem sok kárt tesz benne. Tiszta szivvel s helyesen mérlegelnek az objectiv tényezőket.

Ha én az egyházat szeretem, akkor annak kinesei-t kiváltom magamban, s fel fogom azokat használni és elviselek sokat. Mit? Az emberit; mert az Úr Jézus ezt így akarja. Oh mily kis kaliberű most a mi hitünk. Mikor 1527ben VII. Kelemen pápa idején a német, francia és

spanyol egyesült seregek
Rómát a legalkalmatlanabb kegyetlenséggel ostromolták, (e benyomások hatása alatt teremtette meg Michel Angelo ez ő „Utolsó ítéletét") a rövid fegyverszünetet felhasználták a katolikus spanyol ostromlók, audienciát kértek a pápa elé mentek lábcsókra s másnap ismét folytatták a kegyetlen ostromot.
De igazán egy felvilágosult dolog, mert világ és lélek, Krisztus és politika két teljesen különböző dolog.
Az ember felfogásai lehetnek mindenfélék, de ez apai Krisztusi irányunkat nem befolyásolhatja. .....

A világon a legnagyobb kincs a tiszta lélek.

Origenes mindig megesókolta az ő alvó fiának a mellét, mert azt mondta, hogy nem talált oly tiszta oltárt, mint annak tiszta szivét.

Nekem mindig azzal a büszke öntudattal kell a világban járnom, hogy én egy isteni lélek vagyok, hogy az én kifogástalan életemet, az Istenhez ragaszkodó lelkemet a királyi koronával sem lehet összehasonlítanom.

1) Az isteni közelség az Oltáriszentség szent miszticzmusába belenevelve; 2) felvilágosult lélek, aki a Krisztust mindig szeme előtt tartja és azt soha el nem téveszti;

3) az az öntudat, hogy ben-
nünk az Isten lakik: ezeket
az elveket kell önöknek val-
laniok, ezek a legszüksége-
sebbek.
Azt mondhatnák: „Óh, bár é-
rezném, hogy bennem van az
Isten!" Ha nincs a lelkiis-
mereten halálos bün, ha
piheg a lelked, ha Istenre
többször gondolsz szeretet-
tel és érzed magadban a
kegyelmet, kedvet, akkor
neked úgy kell el hinned,
hogy az Isten benned van,
mint hiszed, hogy van
Isten. Tágítsd ki a Cre-
dodat: én hiszek, hiszek!
És akkor így fogsz imád-
kozni: „Mi Atyánk, ki vagy
az én lelkemben.....".

A pelyhet ragadja a szél, a sziklát nem. Az embernek nyomósnak kell lennie, hogy megállja helyét.
Ha önök az előbbi gondolatokba belehatolnak, ha azokat minél többször hallják, minél többször gyakorolják, akkor lelkük, miután nyomós lesz önérzetben, megállja helyét.
Adja Isten ~~Isten~~ ezt a nagy kegyelmet!
Ha önök kiemeipálják lelküket abból a poros szféráből, amit világnak neveznek, akkor a kegyelem segítségével át fogják érezni, mi az a „Weltüberlegene Wirklichkeit."
Isten fiai vagytok.

Mit kerestek másfelé?
Térjetek magatokba s ott
megtaláljátok az Isten
országát.

Az elmélyedésnek és felemelkedésnek mi volna más a foglalatja és eredménye, mint a közösség.

Közösségben élni Krisztussal, egy életet élni Vele, a gondolatoknak, érzelmeknek, szenvedélyeknek, törekvéseknek, reményeknek egységében. E gondolatot fejezi ki az oltári szentség, a szent áldozás. A szent áldozás az Ur vacsorája. Mikor a szent áldozáshoz megyek, engem a régi convivium gondolata kisért: „Te ide tartozol, Te a mi testvérünk vagy, Te vér és lélek vagy a mi vérünk és

.. és az mi lelkünkből. Ebben a szent vendégségben kívan fejezve az őszinte, igaz, hódolatos szeretet. Az Úr Jézus az úrvacsora-terembe bele lehelte azt a jó pásztori szeretetet és az még mindig ott lebeg. Valamint a szentirás mondja, hogy mikor Mária megkente Krisztus lábait, a ház betelék illattal, épügy az Oltáriszentségen a régi krisztusi szeretet leheletét kell érezni.

„Higyjétek el, hogy én szerettelek, de főleg ma, mikor búcsúzom, érzem, hogy szerettelek. Mondtam nektek, hogy megbízhattok bennem teljesen. Sokszor mondtam, de ma ez az én kínom. Nem szeretnék

elszakadni töletek, mégis el-
kell mennem, azért egy lel-
ki kapcsot, szent összekötte-
tést kell létesítenem, s ezt nem
lehet másképp, mint a hit
s remény egységének törek-
vésében.

Én tehát ragaszkodom hoz-
zátok, megmosom lábaito-
kat. Krisztus ezt megis
tette nyomban, mintha
mindegyikkel külön fri-
gyet akart volna kötni.

„Csak azért teszem, hogy
elhigyjétek, mint szerette-
lek. Ha pedig kérdezed, mi-
ért szerettelek, azt mon-
dom; mintán szeretem
az Istent, szeretlek Téged
is. Rajtad észreveszek va-
lami istenit. Ha azt mon-

dod: bűnös vagyok, azon is átcsillámlik egy lélek. Ha azt mondod: koldus vagyok, még akkor is észreveszek valami isteni fajt, hűtlenségedben is észreveszem azt. Te vagy az én gyöngyöm, az én elrejtett kincsem, te vagy az az eltéredt juhocska, melynek én nyomában járok, te vagy az, kiért én még szenvedni, meghalni is tudok. Elhiszed már most, hogy szeretlek?" Ilyen vezető gondolatokkal kell az áldozáshoz járulni. Azzal az érzéssel megyek a Jézushoz, hogy: „Uram tudom, Te szeretsz, és ez az én nemes ambiciómat éleszti, az én öntudatomat naggyá neveli."

A szent vendégség felébreszti bennünk a krisztusi szeretetnek a közvetlen átérzését és a lelki erőt.

„Ha szerettelek titeket, mért szerettelek? Hogy több lélek legyen bennetek. Mindig szivem érzelmét sugároztam rátok, ha küzdöttem, hogy az én erőm támogasson titeket.

Emberek, én lelket, erőt adok nektek.

Ha az áldozáshoz járultok, az erőt szomjázzátok. Ti fejletlen lelket hoztok ide, olyan, melynek a temperamentuma a csüggedés, mely nem bír el sokat. Azzal a tudattal jöjjetek ide, hogy itt fakad az erő.

Lélek, én a te lelkesülé-

sed, kisértésedben a te hü pásztorod vagyok.

Részedről feltétlen bizalom, átkarolás-nem-odaömlés kell. Valamint a gyermek ráömlik az anya keblére, épúgy neked is a Krisztust úgy kell átkarolnod, hogy egészen belevegyülsz és mondod: „Uram segits."

Mikor Jézus az Oltáriszentséget szerezte, akkor lelke előtt elvonult, hogy a húsvéti bárány egy fergeteges éjnek az emléke, midőn 2 millio ember futásnak ered, hogy a Farao hadseregének üldözésétől meneküljön. Krisztus tudta, hogy az emberi lélekre is sokszor ráborul ilyen fertelmes éj.

Tudta, hogy Faraók üldözik a lelkeket is. És mikor így beleállt ezekbe a prófétni viziókba, mit kivánt volna mást, mint hogy erőt, bizalmat, világosságot öntsön belénk.
Hitet, mely még a tengeren is átvezessen, kitartást ellenséges támadásokban és mondja: „Magamat adom nektek, nem gyujtok napot az éyen, én akarok a ti szívetek világossága lenni. Fel akarom fakasztani azt a forrást, melytől megifjodtok, üdébbek és frissebbek lesztek. Az élet forrásához viszlek titeteket."
Érzem, hervadt virág vagyok, sárguló levél vagyok, hamar leszerelek

hamar lemondok. Oh adj nekem erős lelket!

„Gyere leányom! Tudod, mit mondtam a Jairus leányának? Megfogtam a kezét s mondtam: kelj fel! Te is, mintha idő és örökké valóság között imbolyognál, a te életed inkább haldoklás, meredsz magad elé, bajlódol a világgal, gyötröd magadat. Kelj fel, jöjj hozzám és maradj nálam, beleállítalak az én világomba. Bízzál, remélj és légy kitartó! Mi ilyen gondolatokkal igazán egy vajudó léleknek a kialakulával közeledünk az Istenhez és mondjuk: „Uram itt vagyok, zavard fel az én lelkem mélységét."

Az evangelium azt mondja, hogy az Isten angyala felzavarta a vizet és gyógyvíz lett. Ha az Isten fel nem zavarja az én szívemet, akkor az érzelem nem lesz gyógyhatású. Az önök lelkén is sok ilyen gyógyvíz hatolt keresztül. Ezek az eleven vizek. Meg vagyok róla győződve, hogy az Úr Jézus az ő jótékony meleg szivét árasztotta át az önök szivébe. Ezt hálával kell fogadni s azt kell mondani: „Igen, élet kell nekem." De kell még szeplőtlen szív s hervadatlan lélek is, hogy megálljuk a helyünket és legyőzzük a rosszat. Ezekkel akarunk az Úr Jézusnak kedveskedni és cserébe

lendületet nyerünk s az életnek semmivel sem pótolható erős áramát fogjuk érezni. Ezt a meleg szivet és lelket elvisszük magunkkal és érvényesíteni fogjuk azon körünkben. „Szeressétek egymást, mint én szerettelek titeket." Akiben meg van a krisztusi szeretet, azt sürgeti, kényszeríti, hogy azzal a szeretettel álljon másokhoz. „Szeressétek az emberekben az Istent, ne az Istenben az embereket."

Ez valami oly fenséges, oly hatalmas irány és másrészt oly konkrét és realisztikus. „Szeressétek az emberben az Istent, az erényt, szeressétek az emberek örök érdekeit

-s az ő életöket."
Amikor az Istenben szeretem az embert, akkor nagyon csalódom, mert az az isteni közelség hiányzik. A menyországban járok, de a földet taposom és végre sem vagyok krisztusi lélek. -- ------
Mi mindnyájan az Isten testvérei vagyunk. Ami szeretetünk az embert karolja fel és gyámolítja. Mikor én az Oltáriszentséghez járulok, a testvéremmel egy hit és szeretet közösségében járulok, akkor érzem, hogy szeretetem az emberek gyarapítására, gyámolítására kell fordítanom. Igen, akkor mindenki azt fogja mondani: „Ez a régi

Krisztus nyomain jár, Isten van benne, ez valóban Krisztusi ember."
Kell, hogy Jézus tradicióit annyira becsüljük, hogy mi azokat egészen átéljük s így járuljunk a szent áldozáshoz. Ezen érzés lesz a mi pálmánk. Tiszta szivvel és pálmaággal a tisztulás folyamatában mind előbbre haladunk. Akármi történjék, ezt a pálmaágat lengetjük. Ez a pálmaág a mi derült, kitartó, reménytelje lelkünk öröme s egyszersmind Krisztusnak di csősége lesz. Az én reményem, az én virágos lelkem az Úr Jézusnak szenvedélye. Mutasd meg, hogy Krisztus

dicsősége vagy. Vedd fel
öt magadba, öntsd ki a
lelkedet feléje, légy kitartó
a jóban s lépj be az életbe
úgy, ahogy ez azt mond-
tam s akkor a pálmaág
neked, erényed, koronád,
díjad, Krisztusnak pedig
dicsérete s dicsősége leszen.

